

BIJVOEGSEL

Schriftelijke antwoorden van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, op vragen gesteld in de eerste termijn van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2021 (35570-VIII)**.

Vragen van het lid Beertema, H.J. (Partij voor de Vrijheid)

Vraag 1:

Wil de minister ingaan op het Nijmeegse ROC-voorbeeld waar een docent kritisch was op het nieuwe leren en is ontslagen?

Antwoord:

Docenten moeten zich volledig vrij voelen om kritisch te zijn over de instelling waar ze werken, vanzelfsprekend met de waarborgen van privacy. Over eventuele kritiek zal binnen de instelling een goed gesprek gevoerd moeten worden. Met het doel om van kritiek te leren en zo bij te dragen aan een betere onderwijskwaliteit. In het specifieke geval van ROC Nijmegen heeft de rechter vorige maand een uitspraak gedaan. Het arbeidscontract is door de rechter ontbonden, met als belangrijkste reden dat er sprake is van een verstoorde arbeidsverhouding.

Vraag 2:

De corona-crisis heeft aangetoond dat zonder de inschrijvingen van buitenlandse studenten universiteiten in de financiële problemen komen. Zij zouden geen bestaansrecht hebben. Zij zouden voornamelijk onderwijs moeten verzorgen voor Nederlandse belastingbetalers. Graag een reactie van de minister.

Antwoord:

De Inspectie van het Onderwijs heeft vorig jaar geconstateerd dat op een aantal kleine, internationaal georiënteerde kunstopleidingen na, hoger onderwijsinstellingen voor hun bedrijfsvoering niet afhankelijk zijn van internationale (niet-EER) studenten. Internationalisering is van grote waarde voor het Nederlands hoger onderwijs, de wetenschap en de kenniseconomie. De toegankelijkheid voor Nederlandse (en EER-)studenten mag daar echter niet door belemmerd worden. In ons beleid richten we ons daarom op gebalanceerde mobiliteit. Ook het hoger onderwijsveld zelf heeft aangegeven behoefte te hebben aan meer instrumenten om op de instroom van internationale studenten te kunnen sturen. Het Wetsvoorstel taal en toegankelijkheid dat nu bij de Eerste Kamer ligt, is daar mede op gericht.

Vragen van het lid Heerema, R.J. (VVD)

Vraag 3:

Wanneer staat de ontwikkeling/herziening van de pabo op de planning?

Antwoord:

De voorgenomen planning die is geschetst in de brief (Kamerstukken II 2019/20, 31 293, nr. 542) van 10 juni 2020 is enigszins gewijzigd. De definitieve kerndoelen worden verwacht in het najaar van 2024. Daarna kan de programmering van de opleidingen daarop worden aangepast. Gedurende het hele vervolgtraject van de bijstelling van het curriculum worden lerarenopleidingen gericht betrokken, zodat zij zich tijdig kunnen aanpassen. De beantwoording van de schriftelijke vragen die de heer Heerema heeft gesteld over het tijdsfad van de curriculumherziening komen spoedig naar u toe.

Vraag 4:

Is bekend of de pabo voldoende aansluit bij het huidige onderwijs/curriculum?

Antwoord:

Opleidingen werken nauw samen met scholen voor de vormgeving en herijking van hun kennisbases en hun curriculum. Dit doen zij bijvoorbeeld vanuit het programma Samen Opleiden en Professionaliseren, maar ook tijdens peer-reviewsessies en op landelijke dagen waarin kennis wordt gedeeld.

In het bestuursakkoord dat recent is gesloten, is het belang benadrukt van een structurele dialoog tussen scholen en lerarenopleidingen, waarbij ook de beroepsgroep wordt betrokken. Lerarenopleidingen kunnen zo aansluiten bij ontwikkelingen en behoeften van leraren, schoolleiders en schoolbesturen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Door te investeren in de verdere flexibilisering van lerarenopleidingen verwachten de lerarenopleidingen sneller te kunnen reageren op ontwikkelingen in het curriculum van scholen.

Vraag 5:

Hoe staat het met de uitvoering van de motie van Rog en Heerema over de pabo-differentiatie voor het jonge kind? Betekent dit dat er minder studenten uitvallen uit het onderwijs?

Antwoord:

Begin september zijn op zes hogescholen pilots gestart met gespecialiseerde pabo-opleidingen die gericht zijn op lesgeven aan het jonge of het oudere kind. Waardering is op zijn plaats voor deze opleidingen, die ondanks de coronacrisis pilots zijn gestart. Over uitval is na anderhalve maand vanzelfsprekend nog niets te zeggen, maar de pabo's geven aan dat er belangstelling is voor de pilots en dat zij voorzien in een behoefte.

Vraag 6:

Hoe staat het met de uitvoering van amendementen en bijbehorende motie om kinderen die onderwijs met iets bijzonders combineren beter te ondersteunen, zoals bij de combinatie topsport en onderwijs? Wat is er concreet verbeterd bij de stichting LOOT?

Antwoord:

Het amendement en de bijbehorende motie over mogelijkheden voor topsporters op reguliere scholen zijn uitgevoerd. Stichting LOOT is nu met de eerste scholen bezig de contracten op te stellen en de aanvragen in te dienen om topsportende leerlingen op reguliere scholen te ondersteunen. Vanaf 1 januari 2021 kunnen alle scholen die topsporttalenten op school hebben hiervoor een aanvraag indienen na het opstellen van een contract met Stichting LOOT. Stichting LOOT is voortvarend aan de slag gegaan en vormt zich om. De stichting ondersteunde en vertegenwoordigde eerst vooral scholen die topsporttalenten hebben. Nu wordt het een organisatie die topsporttalenten ondersteunt, op welke school ze ook zitten.

Vraag 7:

Zijn er evaluaties bekend van de pabo-opleiding? Wanneer is dit curriculum voor het laatst aangepast en is dit als succesvol ervaren?

Antwoord:

In landelijke kennisbases wordt omschreven wat een aankomend leraar nodig heeft. Deze kennisbases vormen de grondslag voor de inhoud van lerarenopleidingen, zowel vakinhoudelijk als pedagogisch/didactisch. De inhoud van de kennisbases wordt door opleidingen met po-scholen afgestemd. Ook wordt er in de regio intensief samengewerkt tussen opleidingen en scholen in het kader van Samen Opleiden en Professionaliseren. Hiermee hebben po-scholen invloed op de programmering en doelen van opleidingen. Actualisering van de kennisbases vindt jaarlijks plaats en een grondige herziening eens in de zes jaar. De laatste keer dat een grote herziening plaatsvond, was in 2018-2019.

In het recent gesloten bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen is het belang benadrukt van structurele dialoog tussen scholen en lerarenopleidingen, waarbij ook de beroepsgroep wordt betrokken. Door te investeren in de verdere flexibilisering van lerarenopleidingen verwachten we ook dat aanpassingen in het curriculum sneller kunnen worden gerealiseerd.

Vraag 8:

Het overnemen van de Europese school door gemeenten in het noorden. Hoe zit staat het met het proces en de stappen?

Antwoord:

De Europese School Bergen is een school die gericht is op leerlingen waarvan de ouders verbonden zijn aan een Europese instelling. Vroeger was dit alleen het Joint Research Center (JRC) in Petten, sinds ruim een jaar ook het European Medicines Agency (EMA) in Amsterdam. In overleg met verschillende betrokkenen is een zorgvuldig proces afgesproken om te komen tot een nieuwe locatie. De betrokken partijen zijn allen op de hoogte van het besluitvormingsproces. Drie gemeenten (Alkmaar, Castricum, Zaanstad) is gevraagd om een alternatieve locatie aan te dragen voor de Europese School. De deadline voor het indienen van voorstellen is 31 december 2020. In de verkenningsfase is een aantal maal met gemeenten gesproken, waarbij zij hebben aangegeven deze tijd nodig te hebben om ook met hun gemeenteraad af te stemmen. Bovendien kan in een gemeente de situatie van toepassing zijn dat de raad betrokken moet worden om de vereiste garantieverklaring af te kunnen geven. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als de beoogde locatie momenteel niet de juiste bestemming heeft in het bestemmingsplan. De besluitvorming zal naar schatting zeker vier tot zes maanden in beslag nemen, mede in verband met de hoeveelheid betrokkenen en de internationale component in de besluitvorming.

Vraag 9:

De balletacademie heeft weinig mogelijkheden om te differentiëren op schoolniveau. Stichting DAMU maakt weinig progressie om hier wat aan te doen. Is de minister bereid om deze twee partijen samen te brengen zodat er een dusdanige samenwerking ontstaat zodat je, los van het talent wat je hebt, goed ondersteund wordt in het onderwijs?

Antwoord:

Er hebben ons - en de stichting DAMU - geen signalen bereikt over problemen in de samenwerking tussen een balletacademie en de Stichting DAMU.

Vragen van het lid Wiersma, A.D. (VVD)**Vraag 10:**

De WHW is een erg analoge wet. Zou het niet mooi zijn als we nog naar die wet kijken? En dat we kijken waar het niet meer helemaal actueel is en waar we het zouden kunnen veranderen? Zou mooi zijn als we daar voor de formatie zicht op hebben.

Antwoord:

Samen met onderwijsinstellingen, studenten en andere betrokkenen blijven we in gesprek om te kijken hoe de WHW goed kan blijven aansluiten bij wat er vandaag en morgen in het hoger onderwijs speelt. Gewenste actualisaties kunnen onder de huidige WHW worden gerealiseerd. Voor een algehele herziening van de WHW ziet de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op dit moment geen aanleiding.

Vraag 11:

Hoe kunnen we online onderwijs nou nog beter maken? Kunnen we, binnen de begroting, bijvoorbeeld het versnellingsplan of de kwaliteitsafspraken, ruimte maken om de kwaliteit van online onderwijs te verbeteren?

Antwoord:

Er wordt al op veel manieren gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van online onderwijs. In het mbo wordt dit ondersteund door bijvoorbeeld de uitvoering van de strategische agenda digitalisering via het programma Doorpakken op digitalisering. In het mbo wordt er in het kader van de kwaliteitsafspraken door veel scholen aandacht aan digitalisering geschonken. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bieden van nascholingsaanbod voor docenten en het uitwisselen van goede voorbeelden.

In het HO gebeurt dit via het Versnellingsplan onderwijsinnovatie met ICT. Die initiatieven in het mbo en HO worden ondersteund met bijdragen van OCW. Ook in het HO is er de mogelijkheid om via kwaliteitsafspraken in te zetten op onderwijsinnovatie met ICT. In de afgelopen periode is op dit thema meer urgentie ontstaan. Instellingen kunnen ervoor kiezen om financiële middelen eerder in te zetten dan in de oorspronkelijke kwaliteitsplannen is geformuleerd. Dit is mogelijk met interne afstemming met de Raad van Toezicht en medezeggenschap. Binnen de OCW begroting schuiven met middelen die bestemd zijn voor het Versnellingsplan levert niet de gewenste financiële ruimte op. Daarvoor is het bedrag van €3,75 miljoen per jaar niet toereikend. Onderwijsinstellingen hebben met name behoefte aan ondersteuning voor docenten. De gereserveerde middelen voor het Versnellingsplan zijn hiervoor te beperkt en bovendien bedoeld voor de evenzo belangrijke landelijke programmaorganisatie.

Vraag 12:

Hoe staat het met de digitale organisatie ten aanzien van de veiligheid van instellingen?

Antwoord:

Alle instellingen werken aan het verbeteren van de digitale veiligheid. Zoals ook gemeld in de Kamerbrief van 3 juli 2020 naar aanleiding van het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de cyberaanval op de Universiteit Maastricht, gaat het hierbij om maatregelen om bewustwording onder medewerkers te vergroten, maatregelen gericht op monitoring en detectie en om onafhankelijke audits. In het tweede kwartaal van volgend jaar ontvangt de Kamer de rapportage van de Inspectie van het Onderwijs naar cyberveiligheid op stelselniveau, vergezeld van onze beleidsreactie.

Vraag 13:

Wil de minister kijken naar de publicatieplicht van onderzoekers, is er een pauzeknop in

aan te brengen? Dit jaar is het ingewikkeld om al die punten te moeten halen. Is het mogelijk om dit jaar de publicatieplicht buiten beschouwing te laten.

Kunnen we nog meer erkennen en waardering geven, door de druk eruit te halen en niet meteen mensen te ontslaan als ze te weinig publiceren?

Antwoord:

Het is ons niet bekend dat wetenschappers ontslagen worden omdat ze niet genoeg publiceren. Wat wel bekend is dat het aantal publicaties en het werven van beurzen van groot belang is om in vaste dienst te kunnen komen. OCW als financier of wetgever stelt geen eisen over een bepaalde hoeveelheid publicaties. Dat doen de universiteiten zelf. Verder benoemen wij graag dat er al een brede beweging gaande is om andere eisen te stellen aan de hedendaagse wetenschapper, namelijk het anders erkennen en waarderen van wetenschappers. De meer eenzijdige nadruk op publicatieaantallen past niet bij deze ontwikkeling.

Daarnaast speelt nu een andere discussie: hoe gaan we om met onderzoeksvertraging door corona? Deze vraag treft vooral jonge onderzoekers in de laatste fase van hun onderzoek. Een werkgroep van de VSNU, NFU, PNN, PostdocNL en NWO heeft daarom handvatten opgesteld om vertraging te beperken, bijvoorbeeld door de onderzoeksmethode te veranderen of het aantal vereiste publicaties bij een promotie-onderzoek te verminderen, zonder daarbij in te boeten aan de kwaliteit van het onderzoek. De universiteiten en instituten hebben financiële ruimte vrijgemaakt om vertraagd onderzoek te kunnen opvangen. Daarbovenop hebben we besloten om extra financiële ruimte te creëren voor alle wetenschappelijke onderzoeksinstituten. Dat wordt gedaan door NWO een algemene aanwijzing te geven in de vorm van een beleidsregel van maximaal € 20 miljoen.

Vraag 14:

Vorig jaar is aandacht gevraagd voor het profileringsfonds. Er zijn soms verschillen tussen instellingen. Hier is vorig jaar een motie over ingediend. Hoe staat het daar nu mee?

Antwoord:

De motie betreft vier aandachtspunten. Voor het vergroten van de bekendheid met het profileringsfonds (punt 1) zijn meerdere acties in gang gezet, die helaas door de corona-crisis vertraging hebben opgelopen. Over het stellen van additionele eisen (punt 2) is inmiddels een duidelijke uitspraak gedaan door het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs; instellingen mogen slechts regels van procedurele aard stellen in de Regeling Profileringsfonds. Deze uitspraak is onder de aandacht gebracht bij de instellingen. Het decentraal borgen van de toereikendheid (punt 3) en het inventariseren van eventuele concurrentie tussen de categorieën overmacht en niet-overmacht (punt 4) is nog onderwerp van gesprek tussen betrokken partijen. Begin 2021 wordt uw Kamer geïnformeerd over de verdere uitwerking van de motie.

Vraag 15:

Wat is de stand van zaken rond de motie Paternotte / Wiersma over studenten en hypotheek?

Antwoord:

Naar aanleiding van de motie van de leden Paternotte en Wiersma is het Nibud gevraagd om advies te geven over de vraag of wegingsfactoren waarmee studieleningen meetellen voor het verkrijgen van een hypotheek omlaag zouden kunnen vanwege de lage rentestanden. Het Nibud heeft vervolgens geadviseerd om de wegingsfactoren te verlagen en deze in de toekomst mee te laten bewegen met de rente op studieleningen. Het kabinet heeft daarop gemeld voornemens te zijn deze wegingsfactoren en de methodiek mee te nemen in de aankomende wijziging van de Regeling hypothecair krediet, waardoor deze vanaf 1 januari 2021 kunnen worden toegepast. Het Nibud-onderzoek en de reactie hierop zijn gemeld in de Kamerbrief van de ministers van Wonen, Financiën en OCW van 3 juli jongstleden en daarmee is de motie Paternotte/Wiersma dus uitgevoerd. Inmiddels is de internetconsultatie voor de aangepaste regeling afgerond en worden de reacties verwerkt. Binnenkort wordt uw Kamer hierover nader geïnformeerd.

Vraag 16:

Op welke manier is de minister bereid om de beweging van het "Dutch academic impact fund" te helpen?

Antwoord:

Academische start-ups groeien soms door met publieke en private middelen. Met middelen van het

ministerie van EZK en van ons stimuleren we het Take-off programma bij NWO en de Thematische Technology Transfer-regeling kennisintensieve start-ups.

Vraag 17:

Welke opties hebben we om iets meer zekerheid en duidelijkheid voor de taak van valorisatie aan instellingen te geven? En zou bijvoorbeeld een matchingsregeling straks in het kader van het groeifonds een manier kunnen zijn?

Antwoord:

Een matchingsregeling is lastig te combineren met het Groeifonds, omdat het Groeifonds uitgaat van een tijdelijke financiële bijdrage en een matchingsregeling structurele financiering vereist.

Vragen van het lid Westerveld, E.M. (GL)

Vraag 18:

Er is grote vermogensongelijkheid. Studenten zijn er ook op achteruitgegaan. Het zou mooi zijn als het Nibud weer koopkrachtplaatjes maakt van studenten. Zouden de ministers hier vanuit hun positie op kunnen aandringen?

Antwoord:

Het Nibud is al eerder gevraagd om studenten mee te nemen in de koopkrachtplaatjes. We hebben hier ook zelf met het Nibud over gesproken. Het Nibud heeft echter met goede argumenten aangegeven waarom zij dit niet doen. De belangrijkste reden is dat de koopkrachtplaatjes statisch zijn, waarbij er vanuit wordt gegaan dat er niets verandert in de situatie. De situatie van studenten verandert echter vaak en ook nog eens in korte tijd. Hierdoor is het niet goed mogelijk om studenten mee te nemen in koopkrachtplaatjes. Tegelijkertijd is meer inzicht in de financiële situatie van studenten heel waardevol. Om recht te doen aan de diversiteit van de studentenpopulatie, hebben we besloten om het Nibud-studentenonderzoek structureel te laten uitvoeren, ook in reactie op een eerdere motie van de heer Bruins c.s. op dit punt. De beleidsdoorlichting die voor de zomer met uw Kamer is gedeeld heeft nog enkele aandachtspunten naar boven gehaald, die we ook graag direct willen laten onderzoeken. Daarom is er voor gekozen om het studentenonderzoek na de uitkomsten van de beleidsdoorlichting te laten starten. De resultaten van het onderzoek worden in de tweede helft van 2021 verwacht.

Vraag 19:

Wat vinden de ministers ervan dat mede vanwege de inzet van dit kabinet het budget van het wetenschapsprogramma Horizon Europe met miljarden negatief wordt bijgesteld? Wat gaan ze de komende maanden doen om de essentiële functies van onderwijs en onderzoek te versterken en docenten weer lucht te geven? En gaan we verdere stappen zetten om de Lissabondoelstellingen te behalen en investeren in onderwijs en onderzoek?

Antwoord:

Nederland heeft tijdens de onderhandelingen ingezet op een modern en financieel houdbaar Meerjarig Financieel Kader (MFK), met meer aandacht voor nieuwe prioriteiten zoals onderzoek en innovatie, veiligheid, migratie en klimaat (TK 21501-20, nr. 1349). Het nieuwe Kaderprogramma voor onderzoek en innovatie groeit, ten opzichte van de huidige programmaperiode. Er zal juist meer geïnvesteerd worden in onderzoek en innovatie dan onder het huidige MFK. Horizon Europe zal uit het MFK 2021-2027 een bedrag van €76 miljard ontvangen, onder de huidige programmaperiode is dat een bedrag van €66 miljard (uitgaande van EU27, het VK niet meegerekend). Ook gaat er €5 miljard uit het herstelinstrument Next Generation EU naar Horizon Europe. In totaal betreft het dus een stijging van €15 miljard, oftewel 22%. Nederland had graag een nog ambitieuzere uitkomst gezien (TK 21501-20, nr. 1575). Het huidige kabinet heeft stevig geïnvesteerd in onderzoek en innovatie. Het kabinet heeft nog steeds als streven dat 2,5% van het Bruto Binnenlands Product wordt besteed aan onderzoek en innovatie, zoals afgesproken binnen de Europa 2020-strategie (TK 21 501-20, nr. 531, TK 29 338, nr. 165). Wel is minister Van Engelshoven met de KNAW en VSNU in overleg hoe we in de toekomst kunnen komen tot een betere balans tussen gebonden en ongebonden onderzoek, dit naar aanleiding van het advies van de commissie Weckhuysen.

Vraag 20:

Is de minister bereid de toelatingstoets af te schaffen voor de lerarenopleiding?

Antwoord:

De toelatingstoetsen pabo zijn (in 2015) ingesteld om de succeschansen in de pabo van instromende mbo'ers en havisten te vergroten. De toetsen zijn succesvol. Vooral mbo'ers vallen minder uit. De huidige corona-omstandigheden leggen echter een zware druk bij zowel de studenten die voorwaardelijk zijn toegelaten tot de pabo, als bij de opleidingen die voor lastige organisatorische vraagstukken staan. In overleg met de Vereniging Hogescholen wordt bezien hoe we hier dit jaar mee kunnen omgaan. Bij de aanpassing van het Servicedocument in november 2020 ontvangt u hierover nader bericht.

Vraag 21:

Zijn de ministers het eens met GroenLinks dat het hele onderwijs onder druk staat vanwege het rendementsdenken? Is er ruimte om bijvoorbeeld om zich te ontwikkelen buiten de studie om? Is er ruimte voor studenten om bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen? Zijn daar cijfers over wat dit betekent?

Antwoord:

In de Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek 2019 is de nadruk gelegd op studentsucces. Iedere student heeft iets anders nodig om succesvol te zijn en daar moet ruimte voor zijn. Het doel is dat studenten de opleiding met succes afronden en zich tegelijkertijd breed kunnen ontwikkelen. Op dit moment zijn er geen cijfers beschikbaar over hoeveel studenten hun studie combineren met andere activiteiten die zorgen voor persoonlijke ontwikkeling, zoals vrijwilligerswerk.

Vragen van het lid Berge, C.N. van den (GL)

Vraag 22:

Kan de minister aangeven wat de stand van zaken is van het mbo-studentenfonds? Is er een versnelling mogelijk van inwerkingtreding?

Antwoord:

Het mbo-studentenfonds is één van de onderdelen uit de Wet versterken positie mbo-studenten. Deze wet zal per 1 augustus 2021 in werking treden. Om ervoor te zorgen dat studenten ook in dit studiejaar in aanmerking komen voor financiële ondersteuning wordt de tijdelijke regeling schoolkosten verlengd. Eerdere inwerkingtreding van het mbo-studentenfonds is helaas niet mogelijk. Door de inspanning die de coronamaatregelen van scholen vergen, hebben mbo-scholen aangegeven dat zij geen tijd hebben om vóór 1 augustus 2021 het mbo-studentenfonds goed vorm te kunnen geven en het beleidskader hiervoor ter instemming aan hun studentenraad voor te leggen.

Vraag 23:

De minister zou met partijen in gesprek gaan over de invoering van een minimale stagevergoeding. Hoe staat het hiermee?

Antwoord:

In de brief Voortgang maatregelen interdepartementaal beleidsonderzoek naar jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt van 8 juli 2020, is aangekondigd dat er met de sociale partners en het onderwijs overlegd zal worden over een mogelijke verplichte onkostenvergoeding voor stagiairs. Onderdeel van het overleg is om te bepalen uit welke componenten een onkostenvergoeding dient te bestaan. Vóór het einde van 2020 wordt de Kamer geïnformeerd over vervolgstappen.

Vraag 24:

Voor jongeren die een praktisch talent hebben is het belangrijk om een kans te hebben om daarin te excelleren, zoals de ambachtsacademie, gezelschapsroute, etc. Is de minister bereid om in gesprek te gaan met deze initiatieven robuuster te maken en toekomstbestendiger?

Antwoord:

Het is van groot belang dat ook jongeren met praktische talenten hun vaardigheden goed kunnen blijven ontwikkelen. Daar zijn verschillende mogelijkheden voor in het brede aanbod van opleidingen. Zo zijn er bijvoorbeeld de excellentietrajecten in het mbo. Die zijn onderdeel van de kwaliteitsafspraken die met de mbo-scholen zijn gemaakt. Daarnaast wordt samen met de sector volop ingezet op de verdere ontwikkeling van keuzedelen. Vakgerichte associate degree opleidingen maar ook vakgerichte hbo bacheloropleidingen kunnen daarnaast bijdragen aan een hoger niveau van vakmanschap. Mbo- en hbo-instellingen uit diverse regio's hebben aangegeven dat er meer behoefte is aan dergelijke verdiepende trajecten. In de brief van 5 oktober 2020 over

het advies van samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs en bedrijfsleven over de meestertitel is aangegeven dat met de onderwijsraden over dergelijke verdiepende trajecten in gesprek wordt gegaan.

Vraag 25:

Kan de minister advies vragen aan de commissie macrodoelmatigheid hoe een mismatch van vraag en aanbod van stageplekken kan ontstaan?

Antwoord:

SBB zal in samenspraak met onderwijs en werkgevers kijken naar het verschil tussen vraag en aanbod van stages en leerbanen en hier in de volgende voortgangsrapportage over het actieplan (die komend voorjaar uitkomt) een analyse over geven. Het is daarom niet nodig om dat ook nog eens door de commissie macrodoelmatigheid te laten doen.

Vraag 26:

Hoe werkt de minister met de culturele sector en veiligheidsregio's aan de voorspelbaarheid van de coronamaatregelen?

Antwoord:

Op 13 oktober heeft het kabinet de maatregelen om het aantal coronabesmettingen terug te dringen verder moeten aanscherpen. Hiermee is de mogelijkheid tot het verlenen van vrijstellingen door de Veiligheidsregio's komen te vervallen. Voor alle theaters, podia, concertzalen en bioscopen en filmtheaters geldt nu een maximum van 30 bezoekers per ruimte. Hierover is de Tweede Kamer middels brief van 13 oktober van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geïnformeerd. In die brief is een gereedschapskist gepresenteerd die een leidraad vormt voor de besluitvorming over de maatregel. Dit maakt inzichtelijk en transparant welke maatregelen op welk moment gaan gelden. Het is dus een instrument om de voorspelbaarheid van de besluitvorming te vergroten. Ook voor de culturele sector vormt deze gereedschapskist het uitgangspunt.

Vraag 27:

Hoeveel stageplaatsen en leerwerkplekken kunnen gecreëerd worden met alle (corona) steunpakketten gezamenlijk?

Antwoord:

Er is 2 x € 4 miljoen euro uitgetrokken voor extra werving, monitoring en ondersteuning van scholen en leerbedrijven door SBB. Sinds de start van het actieplan zijn 17.500 stages en leerbanen door SBB opgehaald. Daarnaast is 2 x € 10,6 miljoen euro uitgetrokken voor een extra impuls op de regeling praktijkleren. Onderzoek uit 2018 heeft aangetoond dat de hoogte van de subsidie van invloed is op het aantal praktijkleerplaatsen dat wordt aangeboden. De coronasituatie is echter uniek, en daarom is het niet goed te voorspellen hoeveel extra plaatsen de stimulans op kan leveren. De aanvullende subsidie is voor werkgevers een stimulans om praktijkleerplaatsen te blijven aanbieden en een signaal dat de regering hieraan grote waarde hecht.

Vragen van het lid Rog, M.R.J. (CDA)

Vraag 28:

Waarom zijn bij het sectorakkoord met de VH en VSNU waar gisteren een brief over uit is gegaan geen gesprekken gevoerd met leraren? Kan het geld ook deels uitgegeven worden aan de lerarenbeurs. Hoe gaan we pabodifferentiatie hier een plek in geven?

Antwoord:

Bij het tot stand komen van het sectorakkoord zijn wij ervan uitgegaan dat de lerarenopleidingen en koepelorganisaties een goede inschatting kunnen maken van wat benodigd en werkbaar is met betrekking tot flexibilisering van de opleidingen. Leraren en ook schoolbesturen zullen bij de uitwerking van dit akkoord worden betrokken. Er is geen ruimte om de middelen in te zetten voor de lerarenbeurs, die zijn bij Voorjaarsnota bestemd voor de aanpak van het lerarentekort. De middelen zijn nodig om lerarenopleidingen in te richten die beter aansluiten op eerder opgedane kennis en ervaringen en op de beroepspraktijk. Dat moet ervoor zorgen dat met name zij-instromers sneller en beter voorbereid voor de klas kunnen. Voor de differentiatie van de pabo loopt een apart traject dat geen onderdeel is van het bestuursakkoord.

Vraag 29:

Kan ook de drempel verlaagd worden aan de voltijds pabo waar nu de rode loper uitgaat voor zij-instromers, voor wat betreft die toelatingseisen? Wat doet de minister met de

enkeling die op 1 januari niet heeft voldaan aan toelatingseisen?

Antwoord:

Met de instellingen voor hoger onderwijs zijn in verband met COVID-19 afspraken gemaakt over het tijdelijk afwijken van de voorwaarde voor inschrijving. De afwijking houdt in dat studenten die als gevolg van COVID-19 niet aan de vooropleidings- dan wel toelatingseisen voldoen alsnog (voorwaardelijk) inschreven konden worden tot 1 januari 2021. Voor de inschrijving in de pabo brengen deze afwijkingen grote organisatorische vragen met zich mee. Hier zal serieus naar gekeken worden om te bepalen hoe we hier dit jaar mee om kunnen gaan. Dit zal gebeuren in overleg met de Vereniging Hogescholen en wij komen erop terug bij de aanpassing van het Servicedocument in november 2020.

Vraag 30:

Is de minister bereid om de kansenbelemmerende vorm van toezicht van de indicator onderbouwrendement aan te pakken?

Antwoord:

De cijfers over de resultaten zijn voor de Inspectie van het Onderwijs (inspectie) het startpunt voor gesprek, maar er wordt juist ook gekeken naar het verhaal achter de cijfers. De inspectie heeft de ruimte om daar rekening mee te houden. Afstroom in het voortgezet onderwijs (vo) is inderdaad één van de vier indicatoren in het vo op de standaard onderwijsresultaten. Naar aanleiding van signalen dat vo-scholen leerlingen soms minder kansrijk plaatsten om afstroom te voorkomen, heeft de inspectie er in 2018 voor gekozen om voortaan het laagste advies van de basisschool voor die indicator als ijkpunt te nemen, om zo risicomijdend gedrag te voorkomen.

Vragen van het lid Molen, H. van der (CDA)

Vraag 31:

Hoe kunnen we jongeren die (na afstuderen) werkloos blijven helpen aan een baan?

Antwoord:

In verband met de economische gevolgen van het coronavirus, blijft het kabinet komend jaar de economie ondersteunen met een aanvullend sociaal pakket. Onderdelen daarvan zijn een goede begeleiding van werkloosheid naar werk en de aanpak van jeugdwerkloosheid. Zodat de werkgelegenheid, ook onder recent afgestudeerden, zoveel mogelijk behouden kan blijven. Ook zijn er in het steunpakket mogelijkheden om studenten in de eindfase van hun opleiding voor te bereiden op de overgang naar de arbeidsmarkt. Voor sommige afgestudeerde studenten kan het ook een mogelijkheid zijn om aan een tweede opleiding of een vervolgopleiding te beginnen. Daardoor kunnen hun kansen op de arbeidsmarkt groeien.

Vraag 32:

Is de minister bereid om de opleidingen Nederlands te ondersteunen?

Antwoord:

Het is belangrijk dat de vijf opleidingen Nederlands behouden blijven. Op dit moment wordt het kosten- en toereikendheidsonderzoek uitgevoerd. Daarin wordt gekeken naar de kosten van opleidingen met geringe studentenaantallen. Uit het onderzoek zal moeten blijken of het nodig is om te zorgen voor een waarborg in de lumpsum, specifiek voor kleine opleidingen als Nederlands. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap vindt met u dat deze opleidingen behouden moeten blijven, maar wacht eerst dit onderzoek af zodat we precies weten wat daarvoor nodig is. De minister wil nogmaals benadrukken dat er op dit moment geen voornemens zijn bij faculteiten om opleidingen Nederlands te stoppen.

Vraag 33:

Wil de minister kijken naar twee groepen die vaak de dupe worden de herstructurering van de financiering van het hoger onderwijs? Ten eerste de Open Universiteit die enkel duale opleidingen heeft. Ten tweede de levensbeschouwelijke universiteiten. Graag ontvangt het CDA daarover een toezegging.

Antwoord:

Er wordt op dit moment onderzoek gedaan naar de optimale verhouding vast/variabel in de onderwijsbesteding hoger onderwijs. Daarnaast wordt de toereikendheid van het macrobudget, de doelmatigheid van de besteding en de kosten(toerekening) in mbo, hbo en wo onderzocht. In beide onderzoeken wordt nauw samengewerkt met de VSNU en het Netwerk van

Levensbeschouwelijke Universiteiten. Naar aanleiding van deze onderzoeken werken we de plannen voor de bekostiging uit. Daarbij hebben we oog voor de effecten op alle instellingen, waaronder ook de levensbeschouwelijke universiteiten en de Open Universiteit.

Vraag 34:

Wat vindt de minister van het idee om in de bekostiging rekening te houden met breedte van een instelling en hoeveel andere instellingen in de buurt onderwijs verzorgen?

Antwoord:

Het is belangrijk om in de bekostiging oog te hebben voor de context van een instelling, bijvoorbeeld of deze in een krimpregio staat. Een stabielere bekostiging die minder afhankelijk is van studentenaantallen draagt hieraan bij. In 2020 hebben we reeds aanpassingen gedaan in de bekostigingssystematiek om de onderwijsbekostiging stabielere te maken en minder afhankelijk van studentenaantallen. Op dit moment onderzoeken we of de bekostiging nog stabielere gemaakt kan worden door, naast het kosten- en toereikendheidsonderzoek, tevens onderzoek te doen naar de optimale verhouding vast/variabel in de onderwijsbekostiging. We wachten de onderzoeken af alvorens wij met voorstellen naar de Kamer komen. In het voorjaar komen wij hierop terug.

Vragen van het lid Kwint, J.P. (SP)

Vraag 35:

Wanneer krijgt de Kamer het rapport over de functiemix en de salarismix van mbo-docenten?

Antwoord:

Voor het kerstreces wordt het rapport over de evaluatie van de Regeling versterking van salarismix leraren middelbaar beroepsonderwijs in de Randstadregio's met beleidsreactie naar de Tweede Kamer gestuurd.

Vraag 36:

Een MBO docent werd ontslagen omdat ze een kritisch boek heeft geschreven, vanwege de keuzes die zijn gemaakt, over onder meer gepersonaliseerd leren. Deelt het kabinet dat de positie van de docent moet worden versterkt ten opzichte het bestuur?

Antwoord:

Het is belangrijk dat de docent in het mbo een goede positie heeft en dat een mbo-school een aantrekkelijke werkgever is. Daaraan is bijgedragen door onder andere extra investeringen in zij-instroom en opleiden in de school. Met de MBO Brigade zijn regels geschrapt die innovatief handelen van onderwijsteams in de weg zitten. Daardoor hebben zij meer ruimte voor eigen invulling van hun werk. In de Kwaliteitsafspraken staan de eigen keuzes van de mbo-school centraal. In die keuzes hebben docenten een stem, omdat zij via de medezeggenschap meepraten over de Kwaliteitsagenda en ook, omdat zij inhoudelijke invulling aan de voornemens geven. Over de casus van ROC Nijmegen worden verder geen uitspraken gedaan. Dat heeft de rechter vorige maand reeds gedaan (arbeidsovereenkomst met de docent is ontbonden, met als belangrijkste reden dat er sprake is van een verstoorde arbeidsrelatie).

Vragen van het lid Meenen, P.H. van (D66)

Vraag 37:

Graag een reactie van de minister op de wens van D66 tot het behoud van het praktijkonderwijs als een eigenstandige onderwijssoort. Het praktijkonderwijs zou dan een rechtstreekse bekostiging ontvangen in plaats van via het samenwerkingsverband.

Antwoord:

Zoals opgenomen in het Regeerakkoord is en blijft het praktijkonderwijs een eigenstandige onderwijssoort. Momenteel verkent OCW samen met het veld hoe de bekostigingssystematiek voor leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs gemoderniseerd kan worden. Het CBS ontwerpt daar verschillende alternatieven voor. Bij de evaluatie passend onderwijs wordt daarop teruggekomen.

Vraag 38:

Wat zou het kosten om een ov-studentenkaart in te voeren voor 16+ leerlingen in het praktijkonderwijs voor school en stage?

Antwoord:

Hoeveel het zou kosten om leerlingen in het praktijkonderwijs een studentenreisproduct te geven, is nu niet aan te geven, omdat dit afhankelijk is van onderhandeling met de vervoersbedrijven. Daarbij geldt dat het verstrekken van een studentenreisproduct aan pro-leerlingen direct tot een hellend vlak leidt richting andere doelgroepen binnen het vo die ook wel een studentenreisproduct zouden willen. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen in het VAVO, stagelopende leerlingen in het vmbo of leerlingen die de entreeopleiding volgen binnen het vso en mbo-studenten met een BBL-opleiding. Om leerlingen in het praktijkonderwijs toch een studentenreisproduct te geven, zouden bovendien forse wetswijzigingen én aanpassingen in de systemen van DUO nodig zijn.

Vraag 39:

Hoe kijkt de minister aan tegen het aanbieden van de entreeopleiding binnen het praktijkonderwijs?

Antwoord:

Dit kabinet wil de samenwerking tussen praktijkonderwijs (pro) en het mbo stimuleren. Al eerder bent u geïnformeerd over de voornemens van het kabinet om de reeds ontstane samenwerking te waarborgen én nieuwe samenwerkingen te stimuleren. Daarvoor wordt in de wet opgenomen dat het pro in samenwerking met het mbo de entreeopleiding kan aanbieden. Door de samenwerking pro-mbo wettelijk mogelijk te maken, kan er in elke regio een passend aanbod tot stand komen voor deze jongeren. Over de ontwikkelingen rondom dit wetstraject houden wij u op de hoogte. Hierover zijn we momenteel met partners uit het veld in gesprek. Eind dit jaar ontvangt u een brief waarin we aangeven hoe de entreeopleiding in het pro een wettelijke basis krijgt.

Vraag 40: Verzoek aan het kabinet om de precieze details van het werk-naar-werk pakket weer te geven, meer specifiek gericht op het terugdringen van lerarentekorten.

Antwoord:

Voor mensen die willen overstappen naar het onderwijs zijn zij-instroomtrajecten beschikbaar met subsidie vanuit OCW (€ 20.000 als tegemoetkoming in de kosten). Om ondersteuning en begeleiding te bieden bij de oriëntatie op de overstap naar de onderwijssector, zijn er verschillende maatregelen beschikbaar in het sociaal pakket dat onderdeel is van het derde steunpakket. Zo komen er vanaf 1 december 2020 50.000 ontwikkeladviezen beschikbaar na de 20.000 ontwikkeladviezen die afgelopen augustus beschikbaar waren. Ontwikkeladviezen geven inzicht in de eigen vaardigheden en wensen en kansen op de arbeidsmarkt. Ook kunnen sectorale samenwerkingsverbanden van onder meer sociale partners, sectoren en O&O-fondsen in 2021 cofinanciering aanvragen voor maatwerktrajecten voor begeleiding ondersteuning en omscholing. Hiermee kan ook begeleiding richting andere sectoren worden georganiseerd. Daarnaast zullen mensen die met werkloosheid worden bedreigd of recent werkloos zijn geraakt en intensievere ondersteuning nodig hebben richting ander werk, worden begeleid door regionale mobiliteitsteams. Hierin werken sociale partners, UWV en gemeenten samen.

Vragen van het lid Paternotte, J.M. (D66)**Vraag 41:**

Is een veel bredere evaluatie van het accreditatiestelsel een interessant idee? Kunnen we kijken op welke manier Den Haag stuurt en of studenten en docenten genoeg bij die evaluatie betrokken zijn?

Antwoord:

In 2019 is het accreditatiestelsel door het ministerie van OCW samen met de koepels en studentenorganisaties geëvalueerd. Dat heeft geleid tot een verdere uitwerking van een voorstel voor instellingsaccreditatie. Daarover wordt uw Kamer eind van dit jaar geïnformeerd. Bijzondere aandacht in dat voorstel gaat uit naar versterking van de betrokkenheid van studenten en docenten bij de kwaliteitszorg in het hoger onderwijs.

Vraag 42:

Kan de minister toelichten namens het kabinet waarom de staatssecretaris van BZK ervoor kiest om het publicatieright niet aan onderzoekers toe te kennen, maar voor de Rijksoverheid te behouden?

Antwoord:

De Staatssecretaris van BZK heeft uw Kamer, mede namens mij, per brief van 29 juni (Kamerstuk

31288, nr. 869) geïnformeerd over de uitkomst van de ad hoc toetsingscommissie Algemene Rijksvoorwaarden (de ARVODI) getoetst aan de nieuwe Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit. Hierin wordt benadrukt dat het niet de bedoeling is dat er vanuit de overheid invloed wordt uitgeoefend op (de conclusies van) onafhankelijk onderzoek noch dat deze indruk ontstaat. Naar aanleiding van hun advies is een aantal wijzigingen gedaan in de model onderzoekovereenkomst behorend bij de ARVODI op het vlak van open wetenschap en wetenschappelijke integriteit. De aanbeveling om het publicatierecht niet (uitsluitend) bij de opdrachtgever te leggen, maar (tevens) bij de opdrachtnemer is niet overgenomen, omdat bijvoorbeeld gelet op beleidsmatige of uit veiligheidsoverwegingen niet altijd meteen gepubliceerd kan worden. Het in EU-verband afgesproken beginsel 'zo open als mogelijk, zo gesloten als nodig' blijft hierbij het uitgangspunt. De opdrachtgever kan een publicatie bijvoorbeeld niet ophouden omdat de resultaten van het onderzoek hem onwelgevallig zijn.

Vraag 43:

Wat is het plan van Nederland om de Einstein Telescoop naar Nederland te halen? Kan de minister daar zelf een actieve rol in spelen?

Antwoord:

Wij hebben de opname van de Einstein Telescoop op de Europese Roadmap met een *Letter of Political Support* gesteund. De steun van de Provincie Limburg hebben we vanzelfsprekend ook overgebracht (in combinatie via eenzelfde Letter of Support). Voor de kandidatuur van de locatie in Limburg (Euregio) voor de Einstein Telescoop is een goed voorbereid bid nodig van een consortium van Duitsland, België en Nederland gezamenlijk en met steun van de regio's. Dit bid moet er eind 2022, begin 2023 zijn. Op dit moment heeft Duitsland nog geen politieke steun gegeven. Ten aanzien van de kandidatuur van Zuid-Limburg is de deelname van alle drie de landen belangrijk. De volgende stap is om samen met onze Belgische (Vlaamse) collega te bespreken welke acties wij moeten ondernemen om op tijd (waarschijnlijk eind 2022) met een goed voorbereid bod te komen voor de selectie van de locatie. De kosten voor de Einstein Telescoop worden thans geschat op circa € 1,9 miljard; de bijdrage van Nederland wordt bij de bouw in Limburg geraamd op circa € 1 miljard. Deze cijfers zijn nog in beweging. De dekking van een dergelijk bedrag is er nog niet. Het gaat hier om een dermate hoog bedrag dat de afweging gebaseerd moet zijn op de vier criteria die zijn genoemd in de eerdere brief aan de Tweede Kamer (TK 29338-183). Het kabinet is terughoudend bij opmerkingen over welke typen voorstellen in de toekomst mogelijk wel of niet passen binnen het Nationaal Groeifonds. In de Groeistrategie voor Nederland op de lange termijn (TK 29 696, nr. 7) en de kamerbrief over het Nationaal Groeifonds (TK 35 300, nr. 83) benoemt het kabinet het belang van onderzoeksfaciliteiten, net als onder andere talent, fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, innovatie en ondernemerschap, voor het versterken van het lange termijn verdienvermogen.

Vraag 44:

Het rapport over maatwerkdiploma laat zien dat er een groep leerlingen is die echt is gebaat bij vakken op verschillende niveaus te doen. De eerste summierere reactie van de ministers stelt dat ze eerst met de onderwijskoepels gaan overleggen. Hoe gaan de ministers deze gesprekken in?

Antwoord:

Zoals in de Kamerbrief van 3 juli 2020 bij de aanbieding van het onderzoeksrapport 'VO diploma's met vakken op verschillende niveaus' is gesteld, gaan wij in gesprek met de onderwijskoepels en LAKS om op basis van de uitkomsten van het onderzoek te verkennen wat de behoeften en mogelijkheden zijn binnen iedere sector om brede talentontwikkeling te stimuleren. Zoals aangegeven is dit gesprek vertraagd vanwege de aandacht die nodig is om het onderwijs dit jaar goed vorm te kunnen geven in verband met corona.

Een belangrijk bespreekpunt is voor welke groep leerlingen het maatwerkdiploma daadwerkelijk een bijdrage kan leveren aan het centraal stellen van hun talenten en voor welke groep het er toe kan leiden dat zij minder inzet hoeven te plegen op een vak waar ze niet goed in zijn. Over de voortgang van de gesprekken zullen wij uw Kamer informeren.

Overigens is het ministerie intussen wel nauw betrokken bij de pilotgroep *Maatwerkdiploma, en dan*, waar wordt ingezet op het belonen van vo-leerlingen in het vervolgonderwijs die in het VO meer hebben gedaan. Er wordt gezocht naar concrete mogelijkheden die er binnen de huidige regelgeving bestaan.

Vraag 45:

Op welke wijze levert het Nationaal Groeifonds een bijdrage aan fundamenteel onderzoek?

Antwoord:

Op het terrein R&D en Innovatie van het Nationaal Groeifonds zal worden geïnvesteerd in samenhangende voorstellen die bijdragen aan het lange termijn verdienvermogen van Nederland. Het kabinet is terughoudend met opmerkingen die betrekking hebben op het type voorstel dat in de toekomst mogelijk wel of niet past binnen het Nationaal Groeifonds. In de Groeistrategie voor Nederland op de lange termijn (TK 29 696, nr. 7) en de kamerbrief over het Nationaal Groeifonds (TK 35 300, nr. 83) benoemt het kabinet het belang van fundamenteel onderzoek en onderzoeksfaciliteiten, net als onder andere talent, toegepast onderzoek, innovatie en ondernemerschap, voor het versterken van het lange termijn verdienvermogen. In de kamerbrief over het Nationaal Groeifonds benoemt het kabinet de uitdaging om de effecten van voorstellen op het langetermijn verdienvermogen in te schatten. Wanneer het niet mogelijk is om een kwantitatieve inschatting van de effecten te berekenen, kunnen er nadere criteria door de beoordelingscommissie gehanteerd worden om voorstellen op hun bijdrage aan lange termijn verdienvermogen te beoordelen. Een grotere mate van onzekerheid is op zichzelf echter geen reden om een voorstel niet positief te beoordelen. Met het oog op het Nationaal Groeifonds, terrein R&D en Innovatie, publiceert het kabinet in november een strategie voor het versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen. Deze strategie is aangekondigd in de Groeistrategie voor Nederland op de lange termijn.

Vraag 46:

Welke mogelijkheden ziet de minister om de effecten van investeringen in onderwijs en onderzoek kwalitatief en kwantitatief beter in kaart te brengen? En welke mogelijkheden ziet zij om de Onderwijsraad en AWTI daartoe om advies te vragen?

Antwoord:

Het klopt dat het moeilijk is om de macro-economische waarde van wetenschap kwantificeerbaar te maken. De modellen van het CPB zijn gericht op de korte en middellange termijn. Op basis van deze kortere termijn modellen is het moeilijk om algemene uitspraken te doen over de invloed van investeringen in wetenschap, of andere langere termijn investeringen, op economische groei en productiviteit. Men erkent dat wetenschap ook op andere manieren kan bijdragen aan maatschappelijk welzijn en welvaart. Deze bredere maatschappelijke waarde van wetenschap maakt echter geen onderdeel uit van de CPB analyses.

Zoals aangegeven in de brief die u onlangs heeft ontvangen over de aanpak van de beleidsdoorlichting onderzoek en wetenschapsbeleid, willen wij in die doorlichting bijzondere aandacht vragen voor indicatoren waarmee wordt gemeten of de ambities van het Nederlandse wetenschapsbeleid behaald worden (TK 31 511, nr. 42). Het is belangrijk om oog te hebben voor uiteenlopende aspecten van wetenschappelijk succes. Wij verwachten dat de beleidsdoorlichting hierop reflecteert en waar mogelijk aanbevelingen doet om het gebruik van (oude en nieuwe) indicatoren verder aan te passen of te verfijnen. Daarnaast hebben wij de KNAW gevraagd een traject te starten om de brede waarde van wetenschap opnieuw kwalitatief, en waar mogelijk kwantitatief, in beeld te brengen. Wij wachten graag de uitkomsten van de beleidsdoorlichting en het KNAW traject af alvorens te overwegen een (aanvullende) adviesvraag bij de Onderwijsraad of de AWTI uit te zetten.

Voor het hoger onderwijs geldt dat uw Kamer begin 2021 geïnformeerd wordt over de voortgang van de Strategische agenda hoger onderwijs en onderzoek 2019. In deze voortgangsrapportage zal nadrukkelijk ingegaan worden op het monitoren van de voortgang in het hogeronderwijsbeleid. Daarbij worden – conform de aanbevelingen van de beleidsdoorlichting hoger onderwijs - waar mogelijk eenduidige en meetbare doelen geformuleerd. Waar dat niet mogelijk is, wordt aangegeven hoe anderszins de voortgang in kaart kan worden gebracht. De lessen van de Operatie Inzicht in Kwaliteit van het ministerie van Financiën worden daarbij meegenomen.

Vragen van het lid Hul, K.A.E. van den (PvdA)

Vraag 47:

Wanneer kunnen we de toegezegde beleidsagenda tegengaan segregatie in het onderwijs tegemoet zien?

Antwoord:

Er wordt momenteel hard gewerkt aan de beleidsagenda segregatie. Ook is recent het onderzoek naar toelatingsbeleid afgerond. We verwachten u over beide zaken voor het eind van dit jaar te informeren.

Vraag 48:

Leven Lang Ontwikkelen zou zo makkelijk mogelijk moeten worden gemaakt. Voor sommige leerlingen in de vavo zijn de reiskosten best wel een drempel. Is de minister bereid om hier nader onderzoek naar te doen?

Antwoord:

De minister van OCW heeft uw Kamer eerder laten weten dat het passender is als eventuele knelpunten met betrekking tot reiskosten vavo door de woongemeenten van deze studenten worden opgepakt. Wij hebben uw Kamer toegezegd dat wij met gemeenten in gesprek zullen treden over mogelijkheden, die zij in dit verband hebben. Wij zullen uw Kamer over de uitkomsten van dit overleg informeren.

Vraag 49:

De PvdA pleit voor een Rijksacademie voor het onderwijs waar mensen gratis de lerarenopleiding kunnen doen. Hoe kijkt de minister naar dit idee?

Antwoord:

Het idee van de PvdA is sympathiek, maar mist nog verdere inhoudelijke onderbouwing en financiële dekking. Voor studenten aan de lerarenopleidingen geldt overigens in de eerste twee jaar een halvering van het collegegeld.

Vraag 50:

Kinderen op het praktijkonderwijs die een entreeopleiding volgen, krijgen geen studenten ov, terwijl het voor de leerlingen wel prettig is om de entreeopleiding in de vertrouwde omgeving van het praktijkonderwijs te doen. Is de minister het ermee eens dat zij wel een studenten ov zouden moeten krijgen?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 38 en 39. Daarnaast zijn er andere mogelijkheden voor financiële ondersteuning voor leerlingen in het voortgezet onderwijs (pro, vso en vmbo) zodat zij binnen een vertrouwde omgeving de entree-opleiding kunnen volgen. Zo kunnen scholieren vanaf 18 jaar in aanmerking komen voor 'tegemoetkoming' scholieren op basis van de WTOS en voor scholieren onder 18 jaar geldt dat ouders in aanmerking komen voor kinderbijslag of (onder voorwaarden) voor een kindgebonden budget.

Vragen van het lid Bruins, E.E.W. (CU)**Vraag 51:**

Hoe staat de minister tegenover een (landelijk) medezeggenschapsorgaan voor basisschoolleerlingen?

Antwoord:

Leerlingparticipatie en leerlingvertegenwoordiging is in alle sectoren van belang, ook in het primair onderwijs. In het primair onderwijs bestaat die landelijke vertegenwoordiging nog niet. Het LAKS en het JOB werken daarom (met steun van OCW) op dit moment een plan uit om ook leerlingvertegenwoordiging in het primair onderwijs vorm te geven. Zij betrekken daar alle relevante partijen bij, waaronder natuurlijk ook leerlingen uit het primair onderwijs. Ons ministerie ondersteunt het initiatief. Wij hebben begrepen dat de initiatiefnemers de komende weken al aan de slag gaan om ideeën om te zetten in concrete acties.

Vraag 52:

Ik heb per motie gevraagd Nibud studentenonderzoek in ere te herstellen. Hoe staat het met de uitvoering van die motie?

Antwoord:

Het Nibud is al eerder gevraagd om studenten mee te nemen in de koopkrachtplaatjes. We hebben hier ook zelf met het NIBUD over gesproken. Het Nibud heeft echter met goede argumenten aangegeven waarom zij dit niet doen. De belangrijkste reden is dat de koopkrachtplaatjes statisch zijn, waarbij er vanuit wordt gegaan dat er niets verandert in de situatie. De situatie van studenten verandert echter vaak en ook nog eens in korte tijd. Hierdoor is het niet goed mogelijk om studenten mee te nemen in koopkrachtplaatjes. Tegelijkertijd is meer inzicht in de financiële situatie van studenten heel waardevol. Om recht te doen aan de diversiteit van de studentenpopulatie, hebben we besloten om het NIBUD-studentenonderzoek structureel te laten

uitvoeren, ook in reactie op een eerdere motie van de heer Bruins c.s. op dit punt. De beleidsdoorlichting die voor de zomer met uw Kamer is gedeeld heeft nog enkele aandachtspunten naar boven gehaald, die we ook graag direct willen laten onderzoeken. Daarom is er voor gekozen om het studentenonderzoek na de uitkomsten van de beleidsdoorlichting te laten starten. De resultaten van het onderzoek worden in de tweede helft van 2021 verwacht.

Vraag 53:

Herkent de minister dat de vier kleine levensbeschouwelijke universiteiten maatwerk nodig hebben? Kan zij dit leveren in haar plannen over bekostiging van de universiteiten? Wil zij daarover in gesprek gaan met deze levensbeschouwelijke universiteiten?

Antwoord:

Er wordt op dit moment onderzoek gedaan naar de optimale verhouding vast/variabel in de onderwijsbekostiging hoger onderwijs en naar de toereikendheid van het macrobudget, doelmatigheid van de besteding en de kosten(toerekening) in mbo, hbo en wo. In beide onderzoeken wordt nauw samengewerkt met het Netwerk van Levensbeschouwelijke Universiteiten. We wachten de onderzoeken af en bij de uitwerking van de plannen voor de bekostiging, naar aanleiding van deze onderzoeken, zal overleg gevoerd worden met alle daarvoor relevante organisaties waaronder ook de levensbeschouwelijke universiteiten.

Vraag 54:

De behoefte aan technisch geschoold personeel vraagt om een herwaardering van techniekonderwijs. Goede loopbaanoriëntatie, stages en leerwerkplekken zijn cruciaal. Waar ziet de minister mogelijkheden voor een extra offensief om te borgen dat we nu en in de toekomst voldoende vakmensen opleiden voor tekortberoepen?

Antwoord:

Voor sectoren met een krapte op de arbeidsmarkt zijn er, naast de verantwoordelijkheid van werkgevers en onderwijsinstellingen om hierop in te spelen, diverse overheidsmaatregelen om studenten te stimuleren om te kiezen voor een opleiding in de richtingen onderwijs, zorg, techniek en ICT. In de brief van 7 oktober jl. zijn wij hier nader op ingegaan. In de Technieksector wordt via het Techniekpact gewerkt aan een verbetering van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en zijn activiteiten gericht op het vergroten van de instroom in technische opleidingen. Momenteel worden via het Sectorplan Onderwijs Bètatechniek door de betrokken instellingen verschillende projecten gestart, zoals een studiekeuzecampagne voor de opleiding elektrotechniek en een gezamenlijke studiekeuzecheck voor informaticaopleidingen. In het najaar ontvangt de Kamer een brief over het onderzoek dat wij door CDHO hebben laten uitvoeren naar de macrodoelmatigheid van het bestaande opleidingsaanbod in het hoger onderwijs en de moties over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt die tijdens het Notaoverleg over de Strategische Agenda Hoger Onderwijs daarover zijn ingediend.

Vraag 55:

Het aandeel publicaties in de vakgebieden natuur, techniek en landbouw is gehalveerd, terwijl het aandeel van de medische en sociale wetenschappen juist enorm is toegenomen. Hoe taxeert de minister dit? Hoe kunnen we zorgen dat we juist ook in de vakgebieden bèta en techniek excelleren?

Antwoord:

Wij herkennen ons niet in deze cijfers. Op basis van de bronnen die bij ons bekend zijn, en waarvan de meest recente cijfers dateren uit 2018, concluderen wij dat het *aantal* publicaties voor *alle* vakgebieden is toegenomen. Het aantal publicaties in de medische en sociale wetenschappen is wel aanzienlijk harder gestegen, waardoor het *aandeel* publicaties in deze vakgebieden ten opzichte van de rest is toegenomen. Van een halvering in het aandeel publicaties in de vakgebieden natuur, techniek en landbouw is echter geen sprake (Rathenau Instituut, data uit WoS, extractie door CWTS, en data bewerking op basis van KUOZ).

Wij delen de mening dat het belangrijk is om over de gehele breedte, dus ook in de bèta en techniek, te excelleren. Daarom is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in dit vakgebied, in het onderzoek onder andere via de sectorplannen en in het bètatechniek naar aanleiding van het advies van de commissie Van Rijn. Het aantal of aandeel publicaties is echter niet de enige manier om goede wetenschap te meten. Er dient ook oog te zijn voor andere belangrijke, en soms meer kwalitatief te benaderen facetten van wetenschapsbeoefening, zoals diversiteit, interdisciplinaire en kennisketenbrede ontwikkelingen, de samenhang tussen onderzoek en onderwijs, de

maatschappelijke en economische impact van onderzoek, sociale veiligheid en de beweging naar open science.

Vragen van het lid Raan, L. van (Partij voor de Dieren)

Vraag 56:

Hoe staat de minister tegenover het plan van het Platform Toekomst van de Arbeid voor een ontwikkelingsrekening. Is de minister bereid om hier onafhankelijk onderzoek naar te laten verrichten?

Antwoord:

In de volgende Kamerbrief Leven Lang Ontwikkelen (LLO) over de voortgang van het lopende LLO-beleid zal ook een standpunt over leerrechten worden opgenomen, waarin op de diverse voorstellen voor leerrechten (die inhoudelijk overeen komen met de ontwikkelingsrekening, die het Platform bepleit) wordt ingegaan. Deze brief zal in november 2020 naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

Vraag 57:

Het BPRC verdient geld door gefokte resusapen te verkopen voor 7000 euro per stuk. Dat zijn inkomsten naast de 10 miljoen overheidssubsidie die het BPRC krijgt. Vind de minister dit goed. Kunt u de cijfers met ons delen om welke aantallen het gaat?

Antwoord:

Het BPRC geeft aan dat er geen sprake is van een verdienmodel op de verkoop van apen. Daarnaast herkent het BPRC het genoemde bedrag niet en worden er niet meer apen gefokt dan is afgesproken. Het BPRC verkoopt enkel sporadisch apen aan andere onderzoekscentra. Het BPRC heeft een eigen kolonie apen en heeft als een van de weinige primatencentra in Europa een AAALAC-accreditatie vanwege het hoge dierenwelzijnsniveau. Afname van apen vanuit het BPRC betekent daardoor ook dat er geen goedkopere apen worden gekocht die zijn opgegroeid in centra met een lager dierenwelzijnsniveau, bijvoorbeeld van buiten de EU. De Nederlandse vergunningshouders voor proeven met apen hebben daarom juist onderling recent afspraken gemaakt om waar mogelijk de apen voor onderzoek af te nemen van het BPRC. In de Kamerbrief van 29 maart 2019 bent u hierover geïnformeerd (Kamerstuk 32336-88).

Vraag 58:

Het BPRC heeft opdracht gekregen fokkolonie met 40% terug te brengen. Hoe groot is de fokkolonie inmiddels? Hoe wordt dit gecontroleerd?

Antwoord:

Het BPRC werkt momenteel aan een transitie naar een nieuwe organisatie met de doelstelling om het aantal dierproeven met 40% te verminderen, de fokkolonie te verkleinen van ca. 1400 naar ca. 1000 apen en meer in te zetten op proefdiervrije innovaties. Dit is uiterlijk in 2025 gerealiseerd. Hierover bent u in de Kamerbrief van 29 maart 2019 geïnformeerd (Kamerstuk 32336-88). In het rapport 'Zo Doende' rapporteert de NVWA jaarlijks over de aantallen dierproeven. Het 'Zo doende'-rapport dat dit jaar verschijnt over 2019 moet nog vastgesteld worden. De minister van LNV informeert u hierover uiterlijk voor het AO Dierproeven op 12 november. Op basis van het laatste rapport vonden er in 2018 in totaal 205 proeven met apen plaats.

Vraag 59:

Externe partijen zoals Shell hebben invloed in de klas. Dit terwijl lespakketten alleen mogen als ze op een gezonde levensstijl en objectieve informatie gericht zijn. Is de minister bereid om een veel duidelijker sponsorconvenant op te stellen?

Antwoord:

Het huidige sponsorconvenant is in samenwerking met een groot aantal partijen opgesteld na gesprekken waarin de duidelijkheid van het convenant een belangrijk onderwerp is geweest. In onze ogen, en in die van partijen die een groot deel van het veld vertegenwoordigen, is het convenant voldoende duidelijk. Om die reden zien wij geen reden om het convenant aan te passen.

Vraag 60:

Voor de VN klimaatconferentie in Schotland geldt bijvoorbeeld dat bedrijven er niets te zoeken hebben als ze niet aantoonbaar korte termijn reductieplannen hebben om hun uitstoot te beperken. Hoe beoordeelt de minister zo'n strengere kader?

Antwoord:

Zoals u weet is het niet aan mij om lespakketten te beoordelen en scholen te vertellen welk lesmateriaal ze wel of niet mogen gebruiken. Het sponsorconvenant geeft al aan dat het van belang is dat scholen de inhoud van het lesmateriaal beoordelen op kwaliteit en wenselijkheid. Aspecten zoals objectiviteit en gezondheid zijn onderdeel van de wenselijkheid.

Vragen van het lid Kuzu, T. (DENK)**Vraag 61:**

Denk wil leraren meer bewust maken van hun eigen vooroordelen. De minister heeft vorig jaar een Pilot Community Urban Education gedraaid. Is zij bereid om dit uit te rollen en hier meer middelen voor te reserveren?

Antwoord:

Zesendertig scholen uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Tilburg hebben zich in samenwerking met de Gelijke Kansen Alliantie verenigd in de Community Urban Education. In de community werken (po-, vo- en mbo-)scholen samen aan kennisopbouw en -deling over lesgeven in een grootstedelijke omgeving met veel diversiteit. Het doel is de leerprocessen op scholen en opleidingen te verbeteren en de schoolcultuur te veranderen zodat alle leerlingen en studenten klimmen op de schoolladder. Ook loopt een grootschalig professionaliseringstraject middels het professionaliserings- en cultuurveranderingsprogramma 'De Transformatieve School'. In dit traject nemen in de periode 2019-2021 ruim 1500 leraren en docenten deel. Het programma Transformatieve School is gekoppeld aan onderzoekstrajecten met twee universiteiten (Erasmus Universiteit Rotterdam en de Vrije Universiteit).

De Community Urban Education is overigens geen pilot maar een structurele plek waar kennis opgebouwd en gedeeld blijft worden. De community groeit, ook scholen uit Alkmaar en Utrecht zullen nog dit jaar onderdeel worden van de community. Met scholen in Leiden en in Eindhoven is de Gelijke Kansen Alliantie nog in gesprek. Met de bestaande middelen en samenwerking met de GKA wordt kennis gedeeld met andere scholen. Wij vinden dit een waardevol initiatief en volgen de ontwikkelingen.

Vraag 62:

Is de minister bereid in het onderwijs diversiteitsdoelen op te stellen, die jaarlijks te monitoren en de resultaten met de Kamer te delen? Vorig jaar is na motie van Denk een programma opgezet.

Antwoord:

De Alliantie Divers voor de klas is, ondersteund door OCW, in het najaar van 2019 van start gegaan en richt zich op het verhogen van de instroom op de pabo en de doorstroom en uitstroom van mannen in het lerarenberoep. Daarnaast hebben we een onderzoek uitgezet dat zich richt op de vraag wat overheid, lerarenopleidingen en schoolbesturen kunnen doen om tot een meer diverse lerarenpopulatie te komen, te beginnen met meer mannen. Op basis van de bevindingen van de Alliantie en het onderzoek zal OCW het beleid evalueren en stappen kunnen ondernemen.

Vragen van het lid Bisschop, R. (SGP)**Vraag 63:**

Waarom krijgen ouderverenigingen niet een heldere plaats in de coronacrisis? Waarom worden hier niet meer maatwerkregelingen getroffen?

Antwoord:

Wij hechten veel belang aan betrokkenheid van ouders. Het gaat immers om de driehoek docent, leerling en ouders. Vorig jaar hebben we in uw Kamer overleg gevoerd over de positie van de ouderorganisaties. Na een evaluatie over de financiering van Ouders en Onderwijs is besloten deze financiering voort te zetten. Er zijn toen ook afspraken gemaakt over de wijziging van de governance van deze organisatie. Dit heeft ertoe geleid dat er sinds kort een adviesraad is van de verschillende ouderorganisaties bij Ouders en Onderwijs. Vorige week is nog overleg geweest met de brede groep van ouderenorganisaties. Uiteraard is toen gesproken over Corona, maar ook over de ontwikkelingen bij Ouders en Onderwijs. Daarnaast zit Ouders en Onderwijs aan tafel bij alle reguliere corona-overleggen, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

Vraag 64:

Wanneer kunnen we het wetsvoorstel waarin de rol van ouders in onderwijs ingebed wordt verwachten? In het regeerakkoord is afgesproken dat in dit kader een wetsvoorstel zou komen.

Het wetsvoorstel over thuisonderwijs heeft afgelopen zomer online gestaan voor internetconsultatie. Daar zijn enorm veel reacties op binnen gekomen. Daar wordt nu hard aan gewerkt. Het voorstel zal daarna zo snel mogelijk worden voorgelegd aan de Onderwijsraad en de Raad van State voor advisering. Die stappen verwachten we deze kabinetsperiode nog te zetten.